

Projekt Końcowy: Rozmieszczenie towarów w magazynie 2D za pomocą algorytmu ewolucyjnego

---

1. Streszczenie założeń

Problem

Celem projektu jest opracowanie algorytmu ewolucyjnego do rozmieszczenia towarów w magazynie o określonym kształcie. Zadaniem algorytmu jest maksymalizacja powierzchni zajętej przez towary przy jednoczesnym spełnieniu warunków:

- Między towarami istnieje przestrzeń dla swobodnego przemieszczania się magazyniera.
- Unikamy nakładania się towarów.
- Zapełniamy tylko obszar magazynu.

Reprezentacja magazynu i chromosomu

Nastąpiły drobne zmiany w porównaniu do definicji z Projektu Początkowego. Powodem ich wprowadzenia było ułatwienie implementacji i możliwe zmniejszenie skomplikowania:

Towary:

Wcześniej:

Każdy towar ma kształt prostokąta i jest definiowany przez wymiary: długość oraz szerokość. Przed uruchomieniem algorytmu użytkownik wgrywa listę towarów z ich wymiarami, np.

`[(2, 3), (1, 2), ...]`

gdzie pierwsza wartość to **długość**, a druga to **szerokość**.

Teraz:

Każdy towar ma kształt prostokąta i jest definiowany przez atrybuty: id, długość, szerokość, x, y, orientacja, obecność.

Gdzie **x**, **y** to współrzędne punktu zaczepienia towaru, **orientacja** to orientacja (**pion** lub **poziom**), a **obecność** to wskazanie, czy dany towar będzie znajdował się w magazynie (**true** lub **false**).

Magazyn:

Magazyn jest reprezentowany jako macierz prostokątna, gdzie:

- – wolne pole,
- **-1** – pole poza magazynem,
- **1, 2, ..., n** – identyfikatory towarów.

W przypadku, gdy towary będą na siebie nachodziły, trzymamy kilka identyfikatorów na jednym polu.

Wprowadzona zmiana: Każde pole w magazynie dodatkowo przechowuje status: **EMPTY**, **WALL**, **WALL_COLLISION**, **WARE**, **COLLISION**.

Zwiększa to przejrzystość w wyświetlaniu magazynu i zmniejsza trochę ilość logiki związanej ze sprawdzaniem pól.

Chromosom:

Wcześniej:

Lista pozycji towarów, np.

```
[(x1, y1, orientacja1, obecność1), (x2, y2, orientacja2, obecność2), ...]
```

gdzie *x, y* to współrzędne punktu zaczepienia towaru, *orientacja* to orientacja (*pion* lub *poziom*), a *obecność* to wskazanie, czy dany towar będzie znajdował się w magazynie (*true* lub *false*).

Teraz:

Lista towarów razem z macierzą magazynu odpowiadającą rozmieszczeniu tych towarów. Towary teraz posiadają wszystkie powyższe atrybuty jako jeden obiekt – w poprzednich założeniach niepotrzebnie było to rozdzielane, co tylko komplikowało implementację.

2. Opis funkcjonalny

Implementacja

Problem został zrealizowany przy pomocy kilku klas dzielących funkcjonalności:

- **Enums** - Enumeratory używane do:
  - Określania orientacji towaru,
  - Statusu konkretnych pól w magazynie,
  - Typu mutacji na danym chromosomie (dokładniejsze wyjaśnienie w dalszej części dokumentu).
- **Ware** - Klasa towaru znajdującego się w magazynie. Z tej klasy jest skomponowany chromosom. Towar jest tworzony poprzez losowe umieszczenie go w magazynie.
- **Magazine** - Klasa magazynu, przechowuje macierz pustego magazynu jako bazę do obliczeń. Jest odpowiedzialna za:
  - **Generowanie towaru:** Po otrzymaniu wymiarów tworzy obiekt klasy **Ware** umieszczony losowo w magazynie (bez kontroli nad pozycją towaru – jedynym wymogiem jest, by punkt zaczepienia towaru był w macierzy).
  - **Generowanie zapełnionego magazynu** na podstawie dostarczonej listy **Ware**. W ten sposób otrzymujemy macierz gotową do wyświetlenia oraz statystyki potrzebne do obliczenia funkcji celu, takie jak *filled_space*, *collisions*, *wall_collisions*, *something_nearby*.
  - **Zapisywanie macierzy do pliku**, umożliwiając wizualne ocenienie jakości wyniku.
- **Chromosome** - Klasa zawierająca listę towarów oraz macierz zawierającą ich rozmieszczenie. Zawiera metody implementujące:
  - **Mutację:** Polega na modyfikacji jednego atrybutu **Ware** z listy. Wybór atrybutu opiera się na losowaniu go na podstawie parametrów prawdopodobieństwa ustalonych na etapie testowania.
  - **Krzyżowanie jednopunktowe:** Losowany jest jeden punkt przecięcia. Tworzymy dwóch potomków zawierających po jednej pociętej części rodziców. Zwracamy losowego potomka.

- **Krzyżowanie dwupunktowe:** Analogiczne do jednopunktowego, ale punkty przecięcia są dwa.
- **EvolutionAlgorithm** - Główna klasa odpowiedzialna za optymalizację rozmieszczenia towarów w magazynie. Jej zadania to:
  - **Ewaluacja chromosomu:** Wzór to $f(C) = w1 * filled\_space - w2 * wall\_collisions - w3 * collisions - w4 * something\_nearby$.
  - **Mutowanie chromosomu:** Wywołuje mutację na każdym chromosomie z pewnym prawdopodobieństwem.
  - **Selekcja:** Przeprowadza selekcję turniejową lub ruletkową.
  - **Reprodukcja:** Przeprowadza operacje krzyżowania jedno lub dwupunktowego.

Inicjacja algorytmu

Przed rozpoczęciem działania **EvolutionAlgorithm** potrzebuje zestawu parametrów definiujących go. Te parametry to:

- Wierzchołki magazynu – punkty w układzie kartezjańskim definiujące kształt magazynu (tworzenie macierzy realizujemy przy pomocy biblioteki **Shapely**).
- Lista wymiarów towarów.
- Wybrany rodzaj krzyżowania i selekcji.
- Liczba elitarnych osobników.
- Prawdopodobieństwo mutacji.
- Prawdopodobieństwa wyboru atrybutu mutowanego.
- Prawdopodobieństwo krzyżowania.
- Parametry funkcji celu **w1**, **w2**, **w3**, **w4**.
- Rozmiar populacji.
- Liczba epizodów.
- Nazwa – potrzebna do generowania plików, by łatwo identyfikować rezultaty.

3. Zbiory danych

Do testowania i ustalania parametrów użyliśmy jednego zestawu wierzchołków i listy wymiarów towarów. Kształt magazynu nie był prostym kwadratem, a towary zapewniały różnorodność i dużą liczbę możliwych ustawień:

```
vertices = [(0, 0), (0, 3), (5, 5), (5, 7), (0, 7), (0, 10), (12, 12), (12, 0)]
wares_data = [
    (1, 1), (1, 1), (1, 1), (1, 1), (1, 1),
    (1, 2), (1, 2), (1, 2), (1, 2), (1, 2),
    (2, 2), (2, 2), (2, 2), (2, 2), (2, 2),
    (2, 3), (4, 3), (3, 3), (3, 3), (3, 3), (3, 3)
]
```

Dodatkowo przetestowaliśmy algorytm na większych zestawach danych:

```

vertices1 = [(0, 0), (0, 3), (5, 5), (5, 7), (0, 7), (0, 10), (12, 12), (12, 0)]
vertices2 = [(0, 0), (0, 10), (10, 10), (10, 0)]
vertices3 = [(2, 0), (2, 2), (0, 2), (0, 5), (2, 5), (2, 8), (5, 8), (5, 5), (8,
5), (8, 2), (5, 2), (5, 0)]

wares_data2 = [
    (1, 1), (1, 1), (1, 1), (1, 1), (1, 1),
    (1, 2), (1, 2), (1, 2), (1, 2), (1, 2),
    (2, 2), (2, 2), (2, 2), (2, 2), (2, 2),
    (2, 3), (2, 3)
]
```

4. Problemy z przestrzenią danych i potencjalne rozwiązania

Z racji tego, że przestrzeń dla wykorzystywanych danych jest bardzo duża, dla przykładowego zestawu była równa:

$(13^2 \text{ (liczba pozycji zaczepienia towarów)} * 2 \text{ (orientacja pozioma/pionowa)} * 2 \text{ (jest w magazynie/nie)})^{21} \text{ (liczba możliwych towarów)}$

co daje około $2,68 * 10^{59}$. (Gdyby podnieść tę liczbę do kwadratu dostalibyśmy wartość większą niż estymowana liczba atomów we wszechświecie)

Zdecydowaną większość można by uznać za rozwiązania zupełnie niepoprawne.

Pełne pokrycie takiej przestrzeni i uzyskanie optimum globalnego jest praktycznie niemożliwe, dlatego do podstawowego algorytmu ewolucyjnego wprowadziliśmy kilka modyfikacji.

Inicjalizacja dużą populacją

Rozsądnym wydaje nam się, aby na samym początku stworzyć bardzo dużą populację (np. 250 tys. chromosomów) i z tej populacji wybrać najlepszych osobników, którzy stanowiliby już właściwą populację.

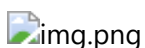
Takie podejście daje w teorii lepsze pokrycie przestrzeni, pozwalając znaleźć więcej miejsc przyciągania optimum, których w takiej przestrzeni jest bardzo dużo.

Mechanizm silnej mutacji

Kolejnym problemem było to, że algorytm dość szybko znajdował rozwiązanie dobre, ale ciężko było mu uzyskać rozwiązanie lepsze, które znajdowało się blisko w przestrzeni.

Przykład:

Przejdzie z rozwiązania:

do rozwiązania:

Po drodze istnieje wiele dużo gorszych rozwiązań, które algorytm by odrzucił. W rezultacie szansa na dotarcie do lepszego rozwiązania była bardzo mała.

Okazuje się, że mutacja ma kluczowe znaczenie nawet na etapach szlifowania rozwiązania, dlatego wprowadziliśmy modyfikację, która ułatwiała przechodzenie pomiędzy takimi rozwiązaniami.

Mechanizm silnej mutacji:

1. **Stagnacja:** Kiedy przez kilka pokoleń nie zmienia się najlepszy chromosom, uruchamiany jest mechanizm silnej mutacji.
2. **Tworzenie kopii:** Robimy n kopii najlepszego chromosomu, gdzie n rośnie wraz z długością stagnacji.
3. **Intensywna mutacja:** Kopie te są intensywnie mutowane.
4. **Wybór najlepszego:** Ze zmutowanych chromosomów wybierany jest najlepszy, który następnie dodawany jest do populacji.

Dzięki zastosowanemu elitaryzmowi, jeżeli uzyskane rozwiązanie jest lepsze, mamy pewność, że nie przepadnie.

W ten sposób zwiększamy szansę na uzyskiwanie jeszcze lepszych rozwiązań.

Wyniki algorytmów z dodatkowymi elementami zostały porównane z podstawową wersją. Pełny opis eksperymentów niżej w dokumencie.

5. Testy, obserwacje i wnioski

Funkcja celu

Pierwsze eksperymenty pozwoliły ustalić jakich współczynników będziemy używać w funkcji celu. Można powiedzieć, że jest to najważniejszy parametr ponieważ to on tak naprawdę definiuje jak będzie zachowywać się algorytm. Z racji, że porównanie wartości funkcji celu przy ustalaniu jej współczynników mija się z celem, bo naturalnym jest, że takie samo ułożenie towarów da inne wartości dla innych funkcji, porównywaliśmy właśnie zachowanie algorytmu oraz wysnuwaliśmy wnioski. Poprzez zachowanie algorytmu mamy na myśli, które rozwiązania są preferowane i jak algorytm układa towary.

```
test_values = {  
    'test1': [5, 7, 3, 2],  
    'test2': [5, 7, 3, 3],  
    'test3': [5, 7, 5, 3],  
    'test4': [5, 10, 5, 3],  
    'test5': [5, 7, 2, 2],  
    'test6': [5, 10, 2, 2],  
    'test7': [5, 7, 4, 2],  
    'test8': [5, 10, 4, 2],  
}
```

W każdej tablicy jest kolejno w_1 w_2 w_3 w_4 gdzie:

w_1 - nagroda za wstawione pole

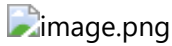
w_2 - kara za kolizję ze ścianą

w_3 - kara za kolizję z innym towarem

w_4 - kara za sąsiadowanie z towarem lub ścianą

Logicznym jest żeby karać za kolizję ze ścianą bardziej niż nagradzać za wstawienie towaru żeby przypadkiem nie skończyć z rozwiązaniem niedopuszczalnym.

Dodatkowo kara za sąsiadowanie jest dość mała ponieważ sąsiedztwo jest sumowane dla każdego pola co znaczy, że może się dublować. Najlepsze rozmieszczenie uzyskał **test1** i **test7**. Algorytmy potrafiły osiągnąć zadowalające wyniki, zachowując poprawność przy wstawianiu towarów, które generowały kary np.

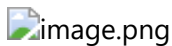

Parametr **w2** zdaje się nie wpływać na funkcję bardzo znacząco. Wystarczy, że jest większy od **w1** i rozwiązania z kolizją ze ścianą nie zachowują się w populacji na wysokich pozycjach. Trochę ciężiej ustalić wpływ parametrów **w3** i **w4**. Z jednej strony nie mogą być zbyt małe, tak żeby generowane rozwiązania były poprawne, z drugiej zbyt duże kary uniemożliwią nawet chwilowe odejście od poprawności na rzecz eksploracji. Dobrze pokazuje to **test4**, który ma najwyższe wartości kar

Pomijając fakt, że trafiliśmy dość słabo z początkowym rozmieszczeniem, bo wolna przestrzeń na górze została szybko zajęta gdyby któryś z niewidocznych towarów tam się znalazł (problem opisany w punkcie 4), to algorytm ustabilizował się po 14 epizodach i nie wygenerowane zostało już nic więcej. Jak widać algorytm gwarantuje, że uzyskamy rozwiązanie poprawne, natomiast mogłoby być znacznie lepsze.

Odwrotna sytuacja następuje gdy jak w przypadku **test5** kary będą małe

Co prawda generowane rozwiązanie jest poprawne, natomiast widać, że jest upakowane ciaśniej niż w przypadku **test1**

Podjęliśmy decyzję, że w dalszych testach użyjemy funkcji ze współczynnikami **[5, 7, 4, 2]** Jesteśmy świadomi, że mogło być to obarczone błędami poznawczymi i nasze wnioskowanie może być niepoprawne.

Dodatkowo dużo zależało od losowego początkowego ustawienia i jest dość duże prawdopodobieństwo, że wpłynęło to na uzyskane wnioski. Weryfikację pozostawiliśmy dalszym testom. Zakładając, że funkcja celu została źle dobrana w dalszej części eksperymentów powinniśmy trafić na sytuacje, które by na to wskazywały. W momencie tworzenia tego dokumentu - czyli po przeprowadzeniu testów stwierdzamy jednak, że dobrane parametry dają sensowne wyniki.

Elitaryzm

Wcześniejszy test został przeprowadzony z użyciem elitaryzmu o rozmiarze 1 - umożliwiało to porównanie zmian najlepszego rozwiązania zmniejszając chaotyczność wyników, natomiast warto określić czy jest potrzebny.